

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

Nr. 11 . NOVEMBER 1958
13. ARGANG

UDGIVET AF
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

Carl B. Christiansen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

ALFRED RIIS & CO.

Havnegade 19 København K.

JØRGEN CEDERQVIST

Papir en gros.
Vesterbrogade 27 F. — Kbh. V.

„LANDSBYEN“

KØGE

„CASINO“

Køge

KØGE BIO

LANGEBÆK SAVVÆRK

Petersværft pr. Langebæk.

HOLEBY BRYGGERI

Aktieselskab
Tlf. Holeby 139.

ALFRED JENSEN

Vognmandsforretning
PADBORG

BERGIS FOTO

Atelier — Fotohandel
Nørregade 8 — Padborg

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid: 10—15).
Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bopiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.

Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Kasernen, Fredericia.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.

Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Bankfuldmægtig Olav Holst, Søgårdsvej 26 A, Gentofte.

Seminarieforstander, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorffs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupsvej 8,
Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Fabrikant Poul Møller, Skive.

Læge Børge Næsted, Sadolinsgade 9,
Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhus-
stræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade
18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

FORSIDEN:

Så smuk og stilren vil mindelunden komme til at se ud. De to unge mennesker i forgrunden skuer op gennem den store udgravning mod mindemuren for de 38 danske grænsegendarmere, der døde i koncentrationslejrene. (Se iøvrigt artiklen side 171).

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjelpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10—15) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD:

	Side
Nyt tysk tilbud	167
INVITATION	169
Konkurrence om monument til Dachau-lejren	171
Det skrider fremad i Krusaa ..	171
Dagbogsblade	173
Ny formand for 50'erne fra Porta	176
Historien om en ungarsk hund	176

Næste nummer ventes udsendt d. 20. december. Da det er et udvidet nummer, og der er juletravlhed på trykkerier, må det tidligere i trykken end ellers, hvorfor stof til dette nummer må være redaktionen i hænde 1. decbr.

Nyt tysk tilbud afslører underudvikling af taktfølelse

Tysklands dilemma i erstatningsspørgsmålet

Fra mange lande rykker man i denne tid Vesttyskland for et svar på erstatningskravet fra ex-fangerne fra de tidligere besatte lande.

Der er ikke på nuværende tidspunkt kommet noget officielt tysk svar, men man har gennem tyske dagblade, som står regeringen nær, ladet det sive ud, at man omgås med planerne om foreløbig at stille 300 mill. D-Mark til rådighed. Man har tidligere tilbudt 100 mill., men både det gamle og det nye tilbud må pure afvises.

Alene det danske erstatningskrav er på 120 mill. kr., og det norske er mellem 4 og 500 mill. kr.

Der synes fra tysk side at herske nogen uklarhed over, hvad man egentlig har tænkt sig, de 300 mill. mark skulle anvendes til, men man har dog antydnet, at de skulle gå til at hjælpe de fanger, der har været genstand for medicinske forsøg i fangelejrene. Ganske vist er omkring de 80 pct. af disse „forsøgskaniner“ døde af forsøgene, og der kan således kun være tale om, at dødsboerne ville få godt af pengene.

Man har dog også luftet en anden mulighed, nemlig, at man vil træffe en veldædighedsordning, således at pengene kom trængende ex-fanger til gode i form af hospitalsophold og rekreationsperioder i Tyskland.

Man tager sig til hovedet: Først deporteres millioner af frihedskæmpere fra besatte lande til tyske tilintetgørelseslejre. Den nazistiske stat, som i de 12 forrykte Hitler-år handlede på den tyske stats vegne, tjente kæmpebeløb på fangerne ved at sende dem på slave-marked. Kørt ned af sadistisk behand-

ling er fanger efter hjemkomsten atter kommet til sundhed og kræfter, takket være hjemlandets omsorg, og det kan tilføjes, at de fleste lande har ydet, hvad der kan ydes for at læge sårene.

Det er således ikke dette, der påhviler Tyskland i dag, men derimod gennem en bod at tage afstand fra ugeringerne, der blev begået i Tysklands navn.

Nu tilbyder man Erholungsheime (re-kreationshjem). Bag pigtrådene blev ordet Erholungsheim sarkastisk af fangerne selv anvendt som betegnelse for tilintetgørelseslejrene. At tilbyde nye rekreationshjem er en så stor uhyrlighed, at tilbudet afslører underudvikling af takt hos den, der fremsætter det.

Vesttyskland er i dag i et dilemma. Man vil ikke afregne, for det koster dyrt, og befolkningen vil langt hellere købe TV-apparater, køleskabe og biler, end man vil afregne gamle gældsposter.

Ex-fangerne fra de besatte lande har ført en kamp gennem flere år. De har fået tilslutning fra yderligere tre lande, og fra stormagterne England og Frankrig presses der på — og der er ingen anden vej frem end at blive ved.

F—k.

Af dagens post:

— — — jeg benytter samtidig lejligheden til at takke for det velskrevne blad, som jeg altid læser med stor interesse.

Jeg finder, at det er et udmærket middel til at holde erindringen levende om den fortid, der ellers i nogen grad ville fortone sig.

CHR. KJÆRGAARD

Aktieselskab
NØRRESUNDBY

SAGFØRER**AUKTIONERNE**

Borgergade 6 — Aalborg

A/S KOSANGAS

Nørresundby filial
Tlf. 2 14 77

POUL BANG

AALBORG

VOLMER LIND's EFTF

Trikotagefabrik
Ikast — Tlf. 101 & 555

**NIELS MIKKELSEN's
TRIKOTAGEFABRIK A/S
IKAST**

NIELS RASMUSSEN
Trikotagefabrik
Sportsvej 1 — Ikast

N. IVAR POULSEN
Trikotagefabrik
Herning

PREBEN SCHØNING

RÅDGIVENDE INGENIØR M. ING. F. OG F. R. I.
Rådhuspladsen 4 — Kbhvn. V. — PALÆ 7900

CARØE & CO.

CHRISTIANS BRYGGE 18

KØBENHAVN K.

HILLERØD ANDELSSLAGTERI

A. m. b. A.

A/S RY MØBLER

RY TLF. 192

DANSK PRESSOLIT INDUSTRI A/S

Bodalsvej — Ry — Tlf. 235

A/S HAVNEMØLLEN

AALBORG

N. K. STRØYBERG & CO's EFTF.

AALBORG

**„GENEGA“ MØBLER
NIELS MORTENSEN**

SKOLEGADE 7

HERNING

EGON JENSEN

KORSØRVEJ 2

HERNING

**„LANDSBYEN“
HERNING**

EIBI
Jersey og modestrik
HERNING

INVITATION

Af dagspressen

Tyskland har i sinde at udvide sit tidligere tilbud om en veldædighedsordning på basis af 100 mill. D-Mark til 300 mill. D-Mark. Dette beløb skulle fordeles til trængende tidligere kz-fanger, som for midlerne skulle få hospitals- og rekreationsophold i Tyskland.

Avisen bragte vigtigt nyt
— jeg tabte helt min fatning —
i Tyskland vil man — stands og lyt —
nu give os „erstatning“.
Al gæld til fanger, der har lidt
i Hitlers mange lejre,
den vil man gerne være kvit;
nu skal det gode sejre.

Men penge vil man ikke gi',
for vi skal alle spare,
og derfor med filantropi
man nu vil sagen klare.
Man atter gratis rejse gi'r
hver syg og sorgfuld fange,
og dertil ophold på revier
— kom kun, vær ikke bange.

Vi er en lille hårdfør flok,
der endnu mindes turen;
„Erholungsheim“ og „Schonungsblock“
— og stadig mærker kuren.
Vi husker jo hvordan vi fik
indbanket „kraft durch freude“,
og dersom dette helt slog klik,
gav „lægen“ blot en sprøjte.

— — Men tanken er skam smuk — jovist —
for tænk på hvilke glæder
man får ved gensyn som turist
med kære, kendte steder.
Og er man syg, så skal man nok
påny genvinde helsen
ved ophold i sin gamle blok
i Dachau eller Belsen.

oho

MICHA

Trikotagefabrik

MICHAEL JENSEN

TJØRRING

A/S RØLLE & EJLERTSEN

Vand- og gasmestre
Projekterings-ingeniører
Struer — Telefon 134

A. BUSK

Dørbeslåning - Maskinsnedkeri
Telefon 1074 — Silkeborg

THORVALD MADSEN

Tømremester og entreprenør
Telf. 298 og 868 — Silkeborg

HOTEL DANIA

Silkeborg

TH. BENTSEN

Civilingeniør
Strandvejen 126 - Aarhus

AKTIESELSKABET

EIFA

AARHUS

J. CHR. MØLLER & CO. A/S

AARHUS

VALD. B. OLESEN

Murermester
G. Wiedsvej 19 — Aarhus

F. STORGAARD

Strandvejen 96
Aarhus

NORDBY ANDELSMEJERI

Fanø

**FANØ SPARE- OG LAANE-
KASSE**

SILKEBORG ANDELS-SVINESLAGTERI

SILKEBORG HUSHOLDNINGSSKOLE A/S

L. DAMGAARD NIELSEN

SILKEBORG

A/S PAP- & TRÆMASSEFABRIKKERNE

KLOSTER MØLLE & VILHOLT

Kloster-Mølle pr. Skanderborg

OLAF SAHL - ARKITEKT, M. A. A.

Boligministeriets tekniske konsulent
Vedbendvej 8 — Risskov — Telefon Aarhus 7 83 00

A/S F. BÜLOW & CO.s EFTF.

Trøjborgvej 8 — Aarhus

**RØRHOLM, AAKJÆR OG
HEDELUND PETERSEN**

Landinspektører
Aarhus

MASTER FOTO

Ankerhus — Aarhus

**VEJLE TRÆLAST- OG
KULKOMPAGNI A/S**

A/S AUTOGAARDEN, VEJLE

AKTIESELSKABET

BAGERMESTRENE'S RUGBRØDSFABRIK

LEERBÆK MØLLE

VEJLE

Europæisk konkurrence om det bedste monument til Dachau-lejren

Der indsamles materiale til en vandreudstilling, der vil få sin permanente plads i lejren

I Dachau-klubbens love siger formålsparagraffen, at vor opgave er at værne vore afdøde kammeraters minde.

I den kommende tid vil vi få rig lejlighed til at vise, at vi også efterlever dette løfte.

Der arbejdes nu meget stærkt på at få rejst et monument i lejren, og der er udskrevet en arkitektkonkurrence blandt gamle politiske kz-fanger fra Dachau-lejren, med et præmiebeløb på 100.000 belg. franc. For danske ex-fanger, der vil deltage i denne konkurrence må der rettes henvendelse til Dachau-klubbens formand, Svend Busk, Herluf Trollesgade 21, K., hvor alle oplysninger kan fås.

Fra dansk side deltager arkitekt Ove Brøbeck, der af mange danske ex-fanger vil huskes for hans tegninger både i Frøslev og i Dachau. Det er vort håb, at Brøbeck vil placere sig godt i den internationale konkurrence.

Samtidig vil der blive oprettet et museum, og dette vil indeholde et mindeskrift. Der vil blive 2 blokke og appelpladsen som fredet område i Dachau. Den ene blok skal stå som

Ledige legater under Københavns kommune:

Københavns kommunes fond til minde om Danmarks befrielse

Af fondets indtægter vil der den 5. maj 1959 være at uddele nogle legatportioner, som efter ansøgning kan tildeles personer under 25 år med egentlig hjemsted i Københavns kommune, samt institutioner, organisationer m. v., der udfører arbejde til gavn for børn eller unge fra Københavns kommune.

Legatportioner til personer vil fortrinsvis blive givet til uddannelsesmæssige formål. Institutioner kan ikke i almindelighed forvente at få tilskud til dækning af driftsudgifter.

Ansøgningskemaer til legatet kan afhentes i Rådhusets oplysningskontor hverdage kl. 9—17 og skal være indsendte til overborgmesterens sekretariat senest den 15. december 1958.

den var, da vi boede i den, og den anden blok bliver indrettet som museum.

Da mindesamlingen helst skal være så omfattende som muligt, anmoder vi alle gamle fangekammerater om at overlade os effekter, der stammer fra lejren, ligesom vi meget gerne vil have bøger, skrevet om Dachau-lejren, og skulle nogen af jer have et billede af en kammerat, som døde i lejren, vil vi meget gerne have dette.

Alle indsamlede effekter fra de forskellige lande vil blive sendt til de lande, som kunne ønske det, for at de kan arrangere udstillinger for på den måde at skaffe midler til opførelsen af monumentet.

For at ingen skal være i tvivl gør vi opmærksom på, at den Internationale Dachau-komité ikke har nogen politiske interesser, og vi henstiller til alle gamle fanger om at hjælpe os med at bringe planerne til udførelse ved at støtte os på enhver tænkelig måde.

Svend Busk,
formand.

Det skrider fremad i Krusaa Man kan skimte en smuk løsning.

Det har taget lang tid, men nu er det ved at ske. Vi tænker på vejreguleringen i Kruså. Dette betyder, at anlægget af mindelunden er i fuld gang. Det hele sker i forbindelse med, at hovedvej 10, der fører forbi mindelunden, er udbygget til en moderne bilvej med græsrabatter mellem de to ensrettede kørebaner.

Man regner derefter med, at indvielsen af selve mindelunden kan ske i sommeren 1959. Den høje skrænt er nu fjernet ved hjælp af moderne bulldozere, og det frilagte areal er planeret.

Mindestenen for de danske sydslesvigere, der her i 1920 hilste på

kong Christian den X., indgår også i mindelunden.

Det er allerede nu, hvor arbejdet stadig står på, muligt at danne sig et skøn over, hvorledes mindelunden anlægget kommer til at se ud. Det første af en række mindesmærker er allerede flyttet til sin kommende plads her. Det drejer sig om den smukke, lyse mindemur, der efter krigen rejstes ved korsvejen for de 38 danske grænsegendarmer, som døde i de tyske koncentrationslejre. Denne mindemur havde forhen en dårlig placering, men er nu — som følge af vejvidvidelsen i korsvejkrydset, blevet flyttet til en ny plads i den kommende mindelund og genopført her. Mindelunden ligger frit tilgængelig og nu på en meget smuk plads.

Hertil kommer nordmændenes bautasten, der takker for dansk hjælp-somhed ved hjemtransporterne i 1945. Desuden skal her rejses den statue af Folke Bernadotte, som har været i arbejde i nogen tid.

Naturstenen for Folke Bernadotte vil derimod forblive på sin oprindelige plads i den tidligere grusgrav.

Det mest særprægede minde i grænsebyen bliver imidlertid en stump af den gamle hovedvej. Efter udretningen af hovedvejen er det blevet besluttet at lade tilbage ca. 100 meter af den tidligere hovedvej med brostensbelægningen, og dette vejstykke indgår også som et led i mindelunden, idet vejstykket løber lige ned for parkanlægget.

Når man har valgt at lade dette gamle vejstykke tilbage i sin oprindelige form, er det for at minde om vejens historiske betydning i dette århundrede. Det var ad denne vej, de blå grænsegendarmer i 1920 rykkede ned til den ny grænse, ad den samme vej trængte de tyske besættelsestropper ind i Danmark den 9. april 1940, hvorefter det fem år senere først var danske og norske koncentrationslejr-fanger og siden samme år de døde fra de tyske dødslejre, der vendte tilbage. Vejen har således minder nok at fortælle, og derfor bliver et stykke af den nu liggende tilbage, mens trafikken vil haste forbi på den ny hovedvej ved siden af.

<p>N. C. SCHMIDT Kitler — lommeørklæder forklæder Solvej 1 — Horsens</p>	<p>BAGERMESTRENES RUGBRØDSFABRIK Horsens</p>	
<p>Aktieselskabet J. H. GRABOW & CO. Horsens</p>	<p>SVEND ANDERSEN Møbler HORSENS</p>	
<p>Aaboulevardens Produktforretning v. N. Nielsen & Søn HORSENS</p>	<p>MAX HANSEN Murermester, aut. kloakmester Amaliegade 34² — Tlf. 2 16 56 - 2 41 62 — Horsens</p>	
<p>BRDR. STORGAARD's MASKINFABRIK Horsens — Tlf. 2 21 37</p>	<p>T. P. HANSEN og KAJ HANSEN murermestre, ingeniører og entreprenører Amaliegade 16 A — Horsens — Tlf. 2 19 20</p>	
<p>KAFFEHUSET Thornbogade 12 Horsens — Tlf. 2 11 34</p>	<p>OLUF JØRGENSEN Rådg. ingeniør TORVET 7 HORSENS</p>	
<p>JANUS JØRGENSEN & GRUNDAHL Horsens — Tlf. 2 51 77 - 2 59 41</p>	<p>Andelsselskabet BJERGE-HATTING HERREDERS HØJSPÆNDINGSANLÆG Horsens</p>	
<p>GEORG ZEUNER & SØN I/S Bageri og conditori Søndergade 27 — Horsens</p>	<p>HUSTØMRERNE KOOP. FORRETNING Aaboulevarden 70 — Tlf. 2 14 68 — Horsens</p>	
<p>J. L. BECK & CO. Brændselolie — cinders — kul Horsens — 2 55 00 — Horsens</p>	<p>PAASCH & LARSEN-PETERSEN Aktieselskab HORSENS</p>	
<p>ERIK LAURSEN's TEGNESTUE Ingeniør- og arkitektvirksomhed Genesgade 11 — Horsens</p>	<p>FA. FOLMER HANSEN Horsens — Vejle</p>	
<p>K. V. KOCH Ingeniør m. af. Ing. F. Kattesund 12 — Horsens</p>	<p>HORSENS RUTEBILSTATION</p>	<p>NORDISK SKOLETAVLEFABRIK Tlf. 3420 — Kolding</p>
<p>M. J. MOURITSEN Horsens</p>	<p>E. EYDE & CO. Horsens</p>	<p>OTTO H. MICHEELSEN Isenkram RIBE</p>
<p>RENSERIET THOR Horsens</p>	<p>DAMPVASKERIET THOR Horsens</p>	<p>SKANDINAVISK BEKLÆDNINGSOPLAG A. Frederiksen — Ribe</p>
	<p>SV. AA. SCHUTT Stempelfabrik Vinding pr. Vejle</p>	<p>HOTEL DAGMAR Ribe</p>

29/9.

Brev til en millionær.

Den amerikanske mangemillionær Cyrus Eaton, der for nylig var på gennemrejse i Danmark, aflagde et besøg i Kreml hos premierminister Krushchev.

Efter mødet udtalte den amerikanske millionær, ifølge B.T., at den russiske regeringschef var en venlig og åbenhjertig mand, som han foreslog Eisenhower at tage over at besøge.

Dette har fået den internationale organisation, der kæmper imod koncentrationslejr-systemet, til at reagere. Organisationen består af folk, der alle har siddet i nazistiske kz-lejre, og de hævder, at nu må mr. Eaton hjælpe dem.

De har skrevet til mr. Eaton. „Da han tilsyneladende har stor indflydelse på Krushchev“, har man bedt, om han ikke vil formidle, at den internationale kommission får lejlighed til at aflægge de russiske kz-lejre et besøg og en inspektion.

Den internationale organisation har i de sidste otte år forgæves appelleret til de skiftende magthavere i Kreml om tilladelse til at besøge de russiske koncentrationslejre for om muligt at mildne kårerne for de mange slavearbejdere der.

16/10.

Polske TB-patienter til Danmark.

Dansk Røde Kors har nu sendt sin indbydelse til Polen om at modtage et hold polske tuberkulosepatienter, som har pådraget sig sygdommen i nazistiske kz-lejre og endnu ikke er helbredt. Man regner med, at de kommer i februar eller marts.

17/10.

Kz-bødlerens rystende forklaring i retten i Bonn.

„Kaputt gingen sie alle“ (alle gik de til grunde), sagde „Jern-Gustav“ alias den 47-årige SS-hauptscharführer Gustav Sorge, da han i dag for nævningetinget i Bonn berettede om sin virksomhed som fangevogter i Sachsenhausen koncentrationslejr.

Sorge er sammen med „Pistol-Schubert“ alias den 39-årige SS-oberscharführer Wilhelm Schubert anklaget for mord på 10.800 russiske krigsfanger og tortur af 200 koncentrationslejr-fanger, som døde under de to SS-mænds behandling.

Sorge, som synes fuldkommen uberørt af minderne fra Sachsenhausen, forklarede, at fanger, som meldte sig syge, men efter lægernes mening ikke var tilstrækkelig syge til at blive indlagt, blev tildelt den såkaldte „Stehkommando“, hvor de skulle stå op hele dagen, om vinteren

under åben himmel og om sommeren i barakker, hvor vinduerne var lukket.

En særlig institution indenfor Sachsenhausenlejren var „skoløberkommandoen“. For at gennemprøve nye søler og stoffer måtte en gruppe fanger daglig løbe 45 km af en dertil indrettet prøvebane.

Sorge tilføjede: „Nogle døde hurtigt, andre holdt længere, men alle gik de til grunde“.

Der skal i alt afhøres 180 vidner, og det ventes, at dommen først vil blive afsagt til jul.

19/10.

Kommandanten fra Buchenwald for retten.

En af nazitidens afskyeligste bødler, lederen af koncentrationslejren Buchenwald, Erich Koch, skal fra i morgen for en polsk domstol for der at stå til regnskab for sine ugerninger i den tid, nazisterne besatte Polen. I 1950 blev Koch af englenderne udleveret til Polen. Aret efter udleverede englenderne Kochs lige så usympatiske og lige så bestialske kone, Ilse Koch, til polakkerne.

25/10.

Engelsk flyverhelt om erstatningskravet.

Den britiske invalide flyverhelt fra den sidste verdenskrig, groupcaptain Leonard Cheshire, erklærede i aftes, at det er en parodi på retfærdighed, når den tyske regering ikke vil betale erstatninger til Hitlers koncentrationslejr-fanger.

Cheshire, der fik Victoria-korset for sine fantastiske bedrifter inden for Royal Air Force, sagde:

— I de sidste dage har vi været vidne til, at den tyske præsident under sit ophold her skænkede 5000 pund sterling til Coventry Katedralen samt penge til et universitet. Men det er en parodi på retfærdighed, at den tyske regering ud fra en forudbestemt politik tilbageholder erstatninger til mennesker, der var vore allierede, og som led meget for den allierede sag.

Flyverhelten erklærede, at intet større kunne gøres i retfærdighedens og den britiske æres navn end at støtte kz-fangernes krav om erstatning.

28/10.

Retssag om inskription på SS-mands gravsten.

Spørgsmålet, om indskriften „Dit offer var til Danmarks ære“ på en gravsten over en dansk SS-mand på en jysk kirkegård må betragtes som „upassende“, skal nu afgøres ved retten i Haderslev. Kirkeministeriet har gennem kammeradvokaturen udtaget stævning mod SS-mandens forældre, der nægter at fjerne indskriften, fordi de mener, dens ord passer.

31/10.

Tyske officerer til tjeneste i København.

Den danske regering har nu givet „grønt lys“ for tyske officerers tilknytning til

hærens NATO-stab i København. Samtidig ventes spørgsmålet om en tysk militærattaché i København og en tilsvarende dansk attaché i Bonn løst inden længe.

Den danske hærchef, generallojtnant Viggo Hjalp, er samtidig NATO-chef for de tyske landstyrker i Slesvig-Holsten, og det er dette kommandoforhold, der gør det nødvendigt at placere tyske officerer ved staben i København.

Besættelsestidens tyskere vender ikke tilbage.

Der vil blive tale om indtil fire tyske officerer af rang til og med oberstløjtnanter. Den danske regering har ikke lagt skjul på, at de tyske officerer, der udpeges til tjenesten i København, ikke må være kompromitterede ved tjeneste i nazi-tiden. Der kan således ikke blive tale om officerer, der har gjort tjeneste i Danmark under besættelsen. Hermed er den tyske regering selvfølgelig indforstået, og de tyske officerer, der allerede er udpeget til at gøre tjeneste i NATO-stabene, har vundet anerkendelse ved deres faglige dygtighed og evne til at samarbejde.

Spørgsmålet om udveksling af militærattachéer mellem Danmark og Tyskland har været til drøftelse i længere tid. Fra tysk side har man lagt vægt på, at der kommer en dansk attaché til Bonn, samtidig med at en attaché knyttes til den tyske ambassade i København, og man har derfor ventet på et dansk initiativ. Efter hvad Kristeligt Dagblad erfarer, vil sagen nu blive bragt i orden.

4/11.

Dansk sydslesviger dr. phil. fra Kiel.

Den 30-årige flensborger, Johann Runge, er blevet dr. phil. fra universitetet i Kiel — på et historisk emne fra Sønderjylland. Johann Runge blev doktor på en afhandling om „Den første sønderjyde, professor Christian Poulsens, politiske udvikling“. Johann Runge stammer fra et tysk hjem i Flensborg, gik på det tyske gymnasium i Flensborg, men efter krigen, og efter at have gjort krigen med, tilsluttede han sig danskheden i Sydslesvig, var på Askov højskole, et par semestre ved Københavns universitet og først derefter ved universitetet i Kiel.

4/11.

Tyskere klager over dårlig behandling på Bornholm.

En del tyske turister har følt sig dårligt behandlet på Bornholm, og det har nu medført, at foreløbig et af de tyske rejseselskaber, som sender turister til Bornholm, har meddelt, at alle rejser til øen næste år er aflyst.

Det pågældende rejsebureau ligger i Vestberlin. Klagen er ikke rettet mod bestemte hoteller eller pensionater. Tyskerne har blot i al almindelighed følt, at de ikke er blevet så godt modtaget og behandlet som f. eks. danske og svenske turister.

ESBJERG BANK
AKTIESELSKAB

OSCAR WILHELMSSEN
FISKEEKSPORT EN GROS
ESBJERG

HUSTØMRERNE
ANDELSELSKAB
ESBJERG

EDMUND LARSEN
Herremagasin
Kongensgade — Esbjerg

BÆKBY ILLEBORG
Vesterhavsgade — Esbjerg

ORLA BUHL
Kolonial - Vine - Tobak
Gl. Færgevej 20 — Esbjerg

FISKERNES FAGFORENING
Fiskerbrogade 6
Telefon 3216 — Esbjerg

VERNER LARSEN
Landbrugsmaskinfabrik
Tlf. 1577 — Esbjerg

LAURIDS HANSEN
Automobiler
Stormgade 105 — Esbjerg

CHR. REINHOLDT
Citroën-Forhandler
Esbjerg — Telefon 836

FRØKJÆR-JENSEN
Manufakturforretning
Kongensgade 60 — Esbjerg

DE FORENEDE ISVÆRKER A/S
ESBJERG

ESBJERG TOVVÆRKSFABRIK A/S
ESBJERG

Dagbladet VESTKYSTEN
ESBJERG

DAVID GREIG LTD.
UDENLANDSK AKTIESELSKAB, LONDON
ESBJERG

J. ANDERSKOUV OG A. T. THOMSEN
Rådgivende ingeniører
ESBJERG

THE BORDEN COMPANY A/S
ESBJERG

ESBJERG FISKEEXPORTØRFORENING
SPEDITIONSKONTOR

P. RASMUSSEN & CO. A/S
MASKINFABRIK
ESBJERG

OVE SCHRØDER & KARL HANSEN A/S
Civilingeniører & entreprenører
ESBJERG

BRDR. LEERVAD
Aut. elektroinstallatører
Norgesgade 41
Esbjerg

**Hotel
ESBJERG**

**EUROPA A/S
FISKEEKSPORT
ESBJERG**

H. P. BANG's
vognmands- og flytteforretning
Esbjerg — Telefon 24

**BONBONNIEREN
ESBJERG**

LINDING
Telefon 471
Skolegade 21 — Esbjerg

**HARTVIG NIELSENS
BOGHANDEL**
Kongensgade 70 — Esbjerg

**THORVALD BORNHØFT
ESBJERG**

ANDERS LARSEN & SØN
Aut. elektroinstallatører
Kongensgade 11 — Esbjerg

RESTAURANT „APPEL“
Strandbygade 3 — Esbjerg

**LANDBOSPAREKASSEN
FOR RIBE OG OMEGN**

**A/S ESBJERG TEGLVÆRK
ESBJERG**

C. BREINHOLT
Havnegade 83 - Telefon 57 - Esbjerg

**AKTIESELSKABET
C. J. CHRISTENSENS PAPIRHANDEL
ESBJERG**

LEIF URHØJ
Strygeri
Frodesgade 107 — Esbjerg

D. A. F. AFD. FABRIK
Esbjerg

VAND — GAS — VARME
H. HANSEN & SØNNER
Havnegade 96 — Esbjerg

**DANSK
ARBEJDSMANDS FORBUND
ESBJERG J. B.**

J. P. CLAUSEN
Statsautoriseret revisor
Esbjerg

**ESBJERG
PAKHUS-KOMPAGNI**

P. HUSTED
Esbjerg

KAJ BRAAD's
Boghandel
ESBJERG

NIELS NIELSEN
Boligmontering
Kongensgade 82 — Esbjerg

**DANSK
ARBEJDSMANDS FORBUND
ESBJERG T.**

**ANKERHUS
TAPET- & FARVEHANDEL**
Kongensgade 87 — Esbjerg

H. Nordland — Hans Nordland
Statsautoriserede revisorer
Kongensgade 87 - Esbjerg

**AKTIESELSKABET
RIBE JERNSTØBERI**

**SYDJYDSK LANDMANDSBANK
AKTIESELSKAB**

RIBE

STANDARD
RIBE

HARALD KELDORFF
RIBE

Ny formand for 50'erne fra Porta

Arsmødet sikrede kontakten til hver enkelt.

50'erne fra Porta holdt årsmødtæve med generalforsamling søndag den 14. sept.

Man samledes ved Hovedbanegården, hvorefter man nedlagde kranse ved Helligåndskirken og i Ryvangen. Båndene var i frihedskampens farver.

Generalforsamlingen, der foregik i etablerment Fjordvilla, Roskilde, var besøgt af 26, hvilket må siges at være et fint fremmøde, idet 50'erne ialt omfattede 99. Deraf døde 40, og foruden de 26 havde en halv snes fremsendt hilsener til dagen, da de enten på grund af sygdom eller bortrejse var forhindret i at være til stede. Der var således hilsener bl. a. fra Canada, Hobro, Frederiksværk, Flensborg og Norge.

En kammerat, der ønskede at være anonym, forærede klubben en dirigent-klokke — og den blev straks taget i brug og iøvrigt flittigt benyttet.

Formanden fra 1945, kontorchef Helge Juul, ønskede at træde tilbage, da hans nye stilling som direktør for statens skibsfartstilsyn hindrede ham i fremtidig at få den fornødne tid til arbejdet. Han blev hjertelig takket for sin gode indsats gennem årene. I stedet valgtes dr. med. Jørgen Kieler som formand.

Kassereren Charlie Rasmussen ønskede sig fritaget for hvervet p. g. a. sygdom. I stedet virker fremtidig direktør Aage Andreasen som sekretær og kasserer. Til bestyrelsen nyvalgtes Henning Vagn Petersen.

Dagen sluttede med middag og kammeratligt samvær.

Nazister i topstillinger i Vesttyskland.

Udvalget af tidligere fanger og modstandsfolk havde søndag formiddag den 9. november i D.S.B. Kino arrangeret foredrag af redaktør Kaj Moltke om nazificeringen af Vesttyskland. I forbindelse med foredraget vist 2 dokumentarfilm, den ene omhandlende borgmester Reinefarth

på Sild og den anden om natogeneral Hans Speidel.

Såvel film som foredrag understregede den kendsgerning, at det vesttyske rige, der på så forbløffende kort tid er kommet økonomisk ovenpå, absolut ikke har taget afstand fra sin fortid, fra Hitler og nazismen. De to personer, som filmene handler om, viste sig i hvert tilfælde at have en stærkt belastet fortid, men er dog kommet til tops i det nye tyske rige.

Det er slet ikke særtilfælde; overalt har de gamle nazistkyrofæer vundet indpas, såvel i Bonn-regeringens departementer som ledelse og administration landet over.

Foredragsholderen påpegede det farlige i, at tidligere nazigeneraler igennem Nato nu skulle have overledelsen over danske styrker.

L.

Århus.

Foreningen „Gestapofangerne“ i Århus havde klub- og kammeratskabsaften den 16. oktober på restaurant Klostergården.

Kammeratskabsaften i Dachau-klubben

**Gribende film om Ungarns
frihedskamp.**

Dachau-klubben havde en vellykket kammeratskabsaften i Admiral Gjeddes gård tirsdag den 18. novbr.

Der vist 2 den gribende film: Ungarns frihedskamp.

Formanden, Svend Busk, redegjorde for, hvordan arbejdet skrider frem i Dachau med at skabe en mindepark. Han kunne således oplyse, at Jourhaus er frigivet, ligesom selve huset med indgangen ventes frigivet. En barak vil få lov at henligge i nøjagtig samme stand som den var i, da danskerne boede i den. En anden vil komme til at rumme museet. Det sydlige vagttårn ved Römerstrasse vil blive istandsat. I øjeblikket bor der flygtninge i de to barakker, der har været nævnet. De vil i nær fremtid få anvist andet bosted.

Omkring lejrens katolske kirke vil jerngitteret nu blive fjernet. Det katolske kapel, der var indrettet i strafeflokken, vil blive offentlig tilgængeligt.

Historien om en ungarsk hund.

Tibor Déry: NIKI.

Jespersen & Pios forlag. Kr. 11,75.

Tibor Déry har et langt og bemærkelsesværdigt forfatterskab bag sig. Som ung mand blev han medlem af det dengang forbudte kommunistiske parti og måtte som 25-årig i 1919 emigrere og levede i de næste 15 år i Frankrig, Tyskland, Østrig og Jugoslavien. Han vendte i 1934 tilbage til Ungarn for at blive og arbejdede aktivt mod det daværende Horthy-regime, hvad der indbragte ham en fængselsstraf. Da kommunisterne kom til magten blev han prisbelønnet for sit forfatterskab og blev kaldt „Ungarns Gorki“. I Rakosis tid blev han ekskluderet af partiet, da han stadig heftigere i tale og skrift kritiserede terror-regimet.

Det var i denne tid han skrev bogen „Niki“, og da den ikke kunne trykkes officielt, cirkulerede den i lang tid i illegale udgaver indtil Rakosis fald, og blev derefter offentliggjort og solgt i kæmpeoplæg. Déry sluttede op bag Imre Nagy i oktober 56 og blev i april 57 i en retssag for lukkede døre idømt 9 års fængsel, trods Kadar-forfatterne, så få de end var, vidnede til hans fordel.

„Niki“ handler om en hund, tilsyneladende, men i hundens tragiske skæbne genspejles hele Ungarns tragedie. Hunden slutter sig til en ingeniør-familie, hvor alt burde være i skønneste orden, hvor alt burde være i skønneste orden, da ingeniøren er gammelt partimedlem og med en gerning, der både interesserer ham og svarer til hans uddannelse. Men som tiden går, kommer ingeniøren i konflikt med partiet, bliver flyttet til stadig ringere stillinger, hvor hans evner og uddannelse ikke er brugbare. Familien må flytte til Budapest fra landet og Niki trives ikke ved forandringen. Ingeniøren bliver en dag pludselig arresteret og forsvinder sporløst, og hunden sygner hen, savnet af dens elskede herre har fuldstændigt berøvet den viljen til at leve. Samme dag som ingeniøren pludselig bliver løsladt, dør hunden. Det er en stor digter og et stort menneske, der har skrevet denne bog, dens undertone bekender sig til troen på mennesker trods talrige beviser på deres ondskab og uforstand. Den kan anbefales på det varmeste til alle, der ønsker at læse virkelig gode bøger. *Mogens Ryefelt.*